

JAARPROGRAMMA 2025

Natuur en milieu in balans

Samen voor een mooi en
duurzaam Limburg

Inhoudsopgave

1. Over ons	3
1.1. Missie en strategie	3
1.2. Identiteit en kernwaarden.....	3
1.3 Zeven doelen voor de periode 2024-2028.....	4
2. Maatschappelijke ontwikkelingen in 2024 en de gevolgen voor Limburg	6
2.1 Europa als belangrijke aanjager voor natuur en milieu	6
2.2 Nationale ontwikkelingen.....	6
2.3 Acht beleidskaders voor Limburg.....	6
3. Doelen vertaald naar werkvelden.....	9
3.1 Samengevat in cijfers.....	9
4. Versterken achterban & netwerken.....	11
5. Natuur, landschap en ruimtelijke ordening	14
6. Transitie landbouw, milieu en water	17
7. Energie en Circulariteit	21
8.Communicatie	23
9. Thema overstijgende onderwerpen en projecten	25
10. Organisatie.....	26
11. Bestuur en organisatie	27
12.....	28
Begroting 2025.....	28
12.1 Toelichting op de staat van baten en lasten over begroting 2025	28
12.2 Begroting 2025 naar opbrengsten en kosten	29
12.3 Risico-analyse	29

Voorwoord

Wij werken dagelijks aan een natuurrijker, milieuvriendelijker en circulair Limburg, samen met onze achterban en partners zoals Provincie Limburg, Waterschap Limburg, Limburgs Landschap, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. We zetten koersvast in op perspectief voor een vitaal landelijk gebied. Projecten zoals **Boer, Buur en Natuur** laten zien hoe landbouw en natuur verbindend kunnen samenwerken, waarbij we samen met boeren inzetten op duurzame oplossingen voor het buitengebied.

Klimaatadaptatie, biodiversiteitsherstel en de dringende vraag naar voldoende zoet water krijgen steeds meer aandacht op de politieke agenda, en staan ook bij ons centraal. Wateroverlast blijft een groot thema in Limburg, en daarom willen we samen met onze partners doorpakken met een vervolg voor het project **Natuurkracht**. De kaderrichtlijn water vraagt om een duurzamer, robuuster en ecologisch gezonder watersysteem dat beter om kan gaan met droogte en wateroverlast en dat bijdraagt aan voldoende water van betere kwaliteit. Ook de verbetering van de lucht- en bodemkwaliteit vraagt om urgentie en daadkracht in beleidsvoorbereiding.

Onze aanpak is gericht op samenwerking en actieve betrokkenheid. Als intermediair tussen onze achterban en beleidsmakers, bundelen we de stemmen van onze brede achterban, sluiten we concreet aan bij onze omgeving door actief deel te nemen aan klankbordgroepen en gebiedstafels, zodat we niet alleen meepraten maar ook toewerken naar uitvoerbare en concrete plannen.

Naast onze verbindingskracht blijven we echter ook een kritische luis in de pels, door steeds scherp en waakzaam te blijven op de uitvoering en handhaving van vastgesteld beleid. Samen met ruim honderd aangesloten organisaties werken we aan de kwaliteit van het Limburgse landschap, inclusief ecologische verbindingzones, beschermde biotopen en leefgebieden van dieren en planten.

Met onze inhoudelijke expertise, verbindend vermogen, en door scherp te focussen op beleidsprioriteiten, creëren we de grootste impact. Alleen samen bouwen we aan een toekomstbestendig, natuurrijk en duurzaam Limburg.

Alleen samen bereiken we de meeste impact!

Ruud Guyt (Voorzitter Algemeen Bestuur)
Pascale Plusquin (Directeur NMF Limburg)

1. Over ons

De NMF Limburg staat voor een gezond en schoon milieu, een vitale en rijke natuur, een gevarieerd landschap en een samenleving die grondstoffen hergebruikt in Limburg, zo garanderen we een goede levenskwaliteit voor generaties van nu en in de toekomst. Sinds onze oprichting in 1971 doen wij dit onafhankelijk van enige politieke, levensbeschouwelijke of maatschappelijke overtuiging. NMF Limburg is de koepel van ruim 100 aangesloten lokale organisaties op het gebied van natuur, milieu en landschap en is verbonden met de landelijke Natuur en Milieufederaties.

1.1. Missie en strategie

De NMF Limburg is hét provinciale platform, dat de belangen behartigt van natuur, milieu en landschap in Limburg, binnen en buiten de Natura 2000 gebieden samen met haar achterban. Geholpen door actief burgerschap staan wij voor een Limburg dat bestaat uit een aantrekkelijk landschap met een rijke biodiversiteit en een gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier. Voor alle Limburgers en haar gasten van nu én de generaties na ons.

1.2. Identiteit en kernwaarden

De NMF Limburg wil nadrukkelijk een platform zijn en blijven voor de positieve krachten in Limburg die de omslag naar een duurzame natuurinclusieve samenleving wensen, zodat duurzaam handelen een vanzelfsprekende en op waarde geschatte insteek is van burgers, bedrijven en de overheid.

We hanteren daarbij de volgende kernwaarden:

- We zijn onafhankelijk en deskundig op hoofdlijnen; we onderbouwen onze mening, degelijk en genuanceerd.
- We hebben een open houding en oog voor de belangen van anderen.
- We zijn door waarden gedreven, verwoord in onze missie, visie en speerpunten.
- We werken coöperatief, participatief en constructief; vanuit een netwerk, samen met onze achterban, gericht op samenwerking met onze belanghouders, zonder onze missie uit het oog te verliezen.
- We zien dialoog als ons belangrijkste gereedschap.
- We leggen verbindingen tussen verschillende netwerkpartners en belanghouders en leggen verbanden tussen verschillende thema's, en kijken vanuit een breder perspectief naar de uitdagingen in het landschap;
- Proactief kijken we vooruit, signaleren en agenderen;
- We zijn breed georiënteerd, passend bij een systeembenadering; onze werkvelden omvatten thema's als ruimtelijke ordening, natuur, landschap, milieu, circulariteit, energie, landbouw, klimaat en water;
- We zijn eigenzinnig; we prioriteren in ons dagelijks werk op basis van de invloed en het resultaat dat we willen bereiken. Dat kan op velerlei manieren, soms ad hoc, soms geprogrammeerd maar altijd gebaseerd op onze missie, visie en speerpunten.

‘De NMF Limburg wil nadrukkelijk een platform zijn en blijven voor positieve krachten in Limburg’

1.3 Zeven doelen voor de periode 2024–2028

Onderstaande zeven doelen vormen de kern van ons meerjarenbeleidsplan van 2024 – 2028. Deze worden jaarlijks geactualiseerd tijdens het werkproces om te komen tot een jaarprogramma

Zuinig en zorgvuldig zijn op onze leefomgeving en onze bronnen

De ruimte in Limburg is schaars. Elk m2 is bezet en benut. Tegelijkertijd neemt de vraag naar ruimte toe. Woningbouw, bedrijvigheid, natuur, groene ruimte, logistiek, energietransitie, extensivering van de landbouw en klimaatadaptatie vragen om ruimte en grondstoffen. Dat vraagt om zuinig, anders en, waar mogelijk, meervoudig ruimtegebruik of herinrichting en denken vanuit circulariteit. Niet alles kan overal. NMF Limburg vertegenwoordigt in dit proces de stem van natuur, milieu en landschap. Juist de ruimtelijke kwaliteiten van het Limburgse landschap, breed gewaardeerd, vragen om een juiste plek in de afwegingen, met bescherming en herstel in de storm van ruimtelijke initiatieven die veelal economisch gedreven zijn in plaats van integraal. Er is behoefte aan ruimtelijke sturing, integraal afgewogen besluiten en een breed gevoelde urgentie van zuinig ruimtegebruik met plaats voor maatschappelijke functies, ecologisch herstel en een gezond leefmilieu.

Bescherm en herstel de natuur en creëer meer biodiversiteit

Met de natuur in onze provincie gaat het nog steeds niet goed. Veel soorten planten en dieren gaan achteruit of stabiliseren in het gunstigste geval, waardoor van herstel geen sprake is. De oorzaken zijn divers en hangen voor een belangrijk deel samen met het intensieve grondgebruik van landbouw, stad en industrie, versnippering en extreme klimaatfactoren. Dat zorgt voor onvoldoende veerkracht van natuur- en leefgebieden. NMF Limburg stuurt in haar werk en haar netwerken op inrichting en gebruik van onze leefomgeving, zodat er een afdoende waarborg is van bestaande en te herstellen biodiversiteitswaarden en er met name in de overige groene ruimte een zodanige basiskwaliteit bodem, water en lucht is dat generiek herstel en verbetering van de biodiversiteit kan plaatsvinden.

Versnel de transitie landbouw naar duurzame, natuur- en milieuvriendelijke voedselproductie

De invloed van de huidige landbouw op de omringende leefomgeving is te groot. Belangrijke cruciale maatregelen, die nu na 30 jaar praten en stagnatie nog steeds niet zijn doorgevoerd moeten nu echt bovenaan de agenda staan: Het terugdringen van (stikstof)emissies en het gebruik van bestrijdingsmiddelen; het sluiten van kringlopen met efficiënt gebruik van alle grondstoffen en cyclisch management daarvan; natuurherstel in het landelijk gebied; het verminderen van geuroverlast en fijnstof, en realiseren van bodemherstel en verdrogingsaanpak. Deze transitie geldt voor alle delen van de agrofood-keten. Ook consumenten hebben als eindschakel in de productieketen een belangrijke rol, wat betreft het waarderen van duurzame kwaliteit, een duurzaam consumptiepatroon en het voorkomen van voedselverspilling

Stimuleer de energietransitie én bewaak de kwaliteit van natuur en landschap

Doelen voor het terugbrengen van de uitstoot van broeikasgassen en het opwekken van duurzame energie zien we overal, en vanuit verschillende overheidsniveaus, plannen te over, maar de tijd dringt. Wij zien in het bijzonder opgaven voor het verkrijgen van breed draagvlak onder de bevolking voor energiebesparing, voor een goede afweging van natuur en landschap in de ruimtelijke ordening van duurzame energieopwekking alsook voor lokaal eigenaarschap.

Bevorderen van extra aandacht aan de transitie van het watersysteem

Het huidige watersysteem is sinds medio vorige eeuw primair geoptimaliseerd voor met name de land- en tuinbouw. Mede ingegeven door de klimaatcrisis is duidelijk dat dit systeem negatieve effecten heeft voor andere functies van het buitengebied zoals natuur, landschap, recreatie, wonen en waterberging. Het watersysteem is daar nu niet voldoende op ingericht. Een fundamentele transformatie van het watersysteem is nodig.

Zet sterk in op een circulaire samenleving gericht op hergebruik van grondstoffen

In een samenleving die in kringlopen denkt en handelt, bestaat er vrijwel geen afval meer, er zijn alleen rest- en bijproducten die weer hergebruikt kunnen worden

De ambitie is om veel producten dusdanig slim te ontwerpen dat ze na hun levensduur gerepareerd, gedemonteerd of gerecycled kunnen worden. Daarmee wordt de levenscyclus van materialen, grondstoffen en onze bronnen zoals water en mineralen, verbeterd en de ecologische voetafdruk verkleind. We blijven zo met onze consumptie en productie binnen de draagkracht van de aarde. NMF Limburg beschouwt deze denkwijze als leidraad in haar werk binnen elk thema.

Versterk het netwerk met achterban en belanghouders

Dé kracht en legitimatie van de NMF Limburg wordt gevormd door een omvangrijke, betrokken en kundige achterban en een breed netwerk met onze belanghouders (provincie, terreinbeheerders, waterschap, gemeenten, LLTB, andere federaties, etc.). De opgaven zijn fors, complex en ingrijpend. Alleen in nauwe samenwerking met alle betrokken partijen kunnen die opgaven succesvol aangepakt worden. Versterking van de achterban én de samenwerking met onze belanghouders is daarbij onontbeerlijk.

2. Maatschappelijke ontwikkelingen in 2024 en de gevolgen voor Limburg

2.1 Europa als belangrijke aanjager voor natuur en milieu

In 2024 werd de Natuurherstelwet aangenomen, met als doel om tegen 2030 20% van de natuur in de EU te herstellen en tegen 2050 alle aangetaste ecosystemen. De wet helpt ook klimaatverandering te beperken en voedselzekerheid te verbeteren. Daarnaast kwamen er strengere regels voor luchtvervuiling, gericht op het elimineren van giftige stoffen in 2050, en werd de wetgeving aangescherpt om emissies in industrie en veehouderij terug te dringen. Nederland kreeg in 2024 kritiek van de Europese Commissie voor het onvoldoende naleven van de Kaderrichtlijn Water en onvoldoende bescherming van weidevogels, wat leidde tot een inbreukprocedure. Dit kan leiden tot maatregelen of boetes.

Als Natuur en Milieufederatie Limburg zien we dit als kleine stappen vooruit, maar de gezondheidsnormen zijn nog steeds minder streng dan wat de WHO adviseert. Het zou de Nederlandse overheid sieren om de gezondheid van natuur en leefomgeving voorop te stellen, in plaats van juridische en technische formaliteiten. Vaak wordt 'Brussel' beschuldigd wanneer regels rond natuur en klimaat ter discussie staan, terwijl de Nederlandse politiek zelf aan de basis staat van deze regels. Het is belangrijk dat Nederland voldoet aan de minimumeisen bij de invulling van Europese wetten en indien mogelijk nog verder gaat.

2.2 Nationale ontwikkelingen

In het nieuwe regeerakkoord staat 'Ruimte voor de Rivieren' centraal, gericht op overstromingspreventie door uiterwaarden te verbreden en dijken te verleggen. Er is 500 miljoen euro gereserveerd voor natuurbeheer, maar het transitiefonds van 25 miljoen voor natuur, water en klimaat is geschrapt alsook het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Een hogere CO₂-prijs voor de industrie gaat niet door, rode diesel voor boeren keert terug, en de energiebelasting wordt verlaagd. Het akkoord benadrukt meten boven modellen, en sommige thema's moeten worden afgestemd met de Europese Commissie.

Het akkoord blijft economische belangen boven milieu en natuur stellen, waarbij de vervuiler niet genoeg wordt aangesproken. Meten is goed, maar het mag geen excuus zijn om maatregelen uit te stellen. Onduidelijkheid over Brusselse goedkeuring kan leiden tot vertraging. Misstappen in bijvoorbeeld derogatie of Natura2000 kunnen grote gevolgen hebben voor milieu en landbouw. We ondersteunen de visie vanuit WNF 'Ruimte voor Levende Rivieren', gericht op ecologisch herstel, biodiversiteit en agrarisch natuurbeheer. Belangrijk is dat maatregelen langdurig geborgd worden en bijdragen aan doelen voor natuur, water en klimaat.

2.3 Acht beleidskaders voor Limburg

In 2024 zijn acht beleidskaders goedgekeurd als uitwerking van het Limburgse coalitieakkoord 'Elke Limburger Telt'. De meest relevante voor NMF Limburg zijn: 'Perspectief voor het Landelijk Gebied', 'Leefbare Steden en Dorpen', en 'Nieuwe Energie en Schoon Leefmilieu'.

Het beleidskader 'Perspectief voor het Landelijk Gebied' zet voort op eerdere programma's zoals het Provinciaal Waterprogramma en de Limburgse Aanpak Bossen. Nieuwe programma's, zoals het Waterveiligheidsprogramma, zijn in ontwikkeling. Ook zijn initiatieven gestart, zoals het Aanvalsplan Waterkwaliteit en het Masterplan Bodemvitalisering, met extra budget voor landschapsbeheer en landbouwtransitie via het Blijversbudget. De beleidskaders bieden een goede analyse en prioritering van maatschappelijke uitdagingen, maar cruciale keuzes ontbreken nog en worden verwacht in de POVI en provinciale verordening. Het is belangrijk dat ruimtelijke dilemma's vroeg worden besproken om duidelijkheid te scheppen voor alle betrokkenen. De Provincie kan minder afhankelijk worden van het Rijk door zelf leiderschap te tonen en alternatieve middelen te zoeken, gezien de vertraagde Rijksmiddelen. De focus op uitvoering is positief, maar er is behoefte aan duidelijkheid over hoe deze wordt georganiseerd.

2.3.1 Ruimtelijke ordening, natuur en landschap

Het kabinet-Schoof, dat in juli 2024 aantrad, brengt enkele belangrijke ruimtelijke ontwikkelingen en beleidswijzigingen met zich mee. Een van de meest opvallende veranderingen is de oprichting van een nieuw ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Dit ministerie zal zich richten op het aanpakken van de woningcrisis en het herstructureren van ruimtelijke planning om zowel stedelijke als landelijke gebieden beter te beheren. Daarnaast zijn er ingrijpende plannen op het gebied van klimaat en groene groei, met de oprichting van opnieuw een apart ministerie. Dit ministerie richt zich specifiek op het bevorderen van duurzame groei.

Het kabinet-Schoof heeft daarnaast een focus op decentralisatie en het versterken van de regionale autonomie, wat invloed kan hebben op regionale planning en de rol van de Provincie Limburg in ruimtelijke ordening.

In Hoofdstuk 5 lichten we nader toe hoe Natuur en Milieufederatie Limburg rond dit thema gaat werken.

2.3.2 Transitie landelijk gebied, water en milieu

2024 stond in het teken van keuzemogelijkheden voor agrariërs. Door de openstelling en een aantal regelingen, waaronder de stopperregelingen (LBV/LVB+), de extensiveringsregeling voor melkveehouders en de landelijke verplaatsingsregeling veehouderijen met piekbelasting. Vanwege toenemende wateroverlast, neemt maatschappelijk de vraag naar erosiebeperkend land(bouw)gebruik, zoals grasland, toe. Ook het thema voedselzekerheid krijgt een steeds prominenter plek in de maatschappelijke discussie.

Binnen het waterbeleid blijft het behalen van de KRW-doelstellingen nog steeds een discussiepunt. Bij verschillende organisaties leeft het besef dat we op het huidige tempo de doelstellingen niet zullen halen. De vraag is dan of we extra moeten investeren of het moeten accepteren en om uitstel vragen. Voor NMF Limburg is uitstel geen optie. Daarnaast blijft het thema wateroverlast door de aanhoudende regen steeds prominent aanwezig in het waterbeleid. Vanuit andere hoeken halen de drinkwatermaatschappijen aan dat ook droogte en waterverontreiniging niet uit het oog verloren mogen worden. Drinkwater zal duurder en schaarser worden. Ze roepen de overheden op om nu te handelen.

Op het gebied van milieu is mede door een aantal landelijke schandalen (Tata Steel, Chemours) de aandacht voor een gezonde leefomgeving en goede levenskwaliteit bij burgers gegroeid. Burgers en maatschappelijke organisaties weten vaker hun weg te vinden naar de rechter en dwingen af dat zij beter beschermd worden. Of het nu gaat om grote industriële uitstoot, PFAS-vervuiling, geuroverlast uit de veehouderij of bestrijdingsmiddelen in hun leefomgeving. Ook zien we een toename in burgerinitiatieven die hun leefomgeving proactief willen (laten) meten/monitoren. De overheid lijkt nog zoekende naar de balans tussen het mogelijk (blijven) maken van vervuilende economische ontwikkelingen en het beschermen van burgers. Hierin zal het circulair maken van productieprocessen ook steeds een prominentere rol gaan spelen.

In Hoofdstuk 6 lichten we nader toe hoe Natuur en Milieufederatie Limburg rond dit thema gaat werken.

2.3.3 Energie en circulariteit

Ook in 2025 blijft de energietransitie een belangrijk en complex proces, waarbij we zien dat aangrenzende landen zoals Duitsland andere benaderingen hanteren. Duitsland heeft in 2024 zijn normen voor windenergie versoepeld, met de bedoeling om de bouw van windparken te versnellen en daarmee sneller te voldoen aan de klimaatdoelstellingen. Echter brengen deze versoepelingen ook zorgen met zich mee over de gevolgen voor natuur en landschap. Betrokkenen maken zich zorgen dat de nieuwe regels minder rekening houden met de ecologische impact en de bescherming van waardevolle landschappen, waardoor deze in Nederland onder druk komen te staan.

In Nederland is recentelijk besloten om de regels voor zonne-energie op landbouwgrond te verstrengen. Dit is bedoeld om de balans te bewaren tussen duurzame energie-opwek en het behoud van agrarische gebieden. De overheid wil hiermee voorkomen dat landbouwgronden verloren gaan aan zonneparken, wat de zoektocht naar alternatieve locaties zoals zon op dak stimuleert. Daarnaast is de verzwaring van het elektriciteitsnet een grote uitdaging. Door de snelle toename van hernieuwbare energiebronnen zoals wind- en zonne-energie, en de elektrificatie van sectoren zoals vervoer en industrie, komt het Nederlandse elektriciteitsnet onder grote druk te staan. Om deze groeiende vraag aan te kunnen, worden er aanzienlijke investeringen gedaan in het uitbreiden en versterken van het netwerk. Dit omvat de aanleg van nieuwe hoogspanningslijnen, het upgraden van bestaande infrastructuur, en het bouwen van meer transformatorstations.

We merken ook dat een circulaire samenleving veel omvat, en in veel lopende ontwikkelingen wordt meegenomen, maar het ontbreekt nog aan een concrete, volledige aanpak. In 2024 is er dan ook een speciaal Regeringsvertegenwoordiger Circulaire Economie benoemd, met als taak de kaders van het Nationaal Programma Circulaire Economie optimaal te realiseren. Concreet zijn er ook afspraken gemaakt tussen de overheid en Nederlandse banken om een circulaire economie te versnellen: samen een gelijk speelveld creëren waarbij voor ondernemers in de circulaire economie ten opzichte van een lineaire economie.

In Hoofdstuk 7 lichten we nader toe hoe Natuur en Milieufederatie Limburg rond dit thema gaat werken.

3. Doelen vertaald naar werkvelden

Ons Jaarprogramma is gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten, gesprekken en contacten met aangesloten organisaties, politieke vertegenwoordigers, stakeholders, ons bestuur en team. Hierbij combineren we onze missie, visie en onze meerjarige doelen met actuele maatschappelijke ontwikkelingen. De ervaring leert dat het daarbij van belang is om ruimte te reserveren om in te kunnen spelen op actualiteiten van de dag of onvoorziene ontwikkelingen.

Om in de organisatie het gevoel van eigenaarschap te bevorderen en tot een heldere werkverdeling te komen zijn vijf werkvelden benoemd waarbinnen onze doelen, activiteiten en werkzaamheden een plek krijgen.

Dit zijn:

- achterban, netwerk en communicatie
- Energie en circulariteit
- landbouw, water en milieu
- natuur, landschap en ruimtelijke ordening
- thema overstijgende onderwerpen en organisatie

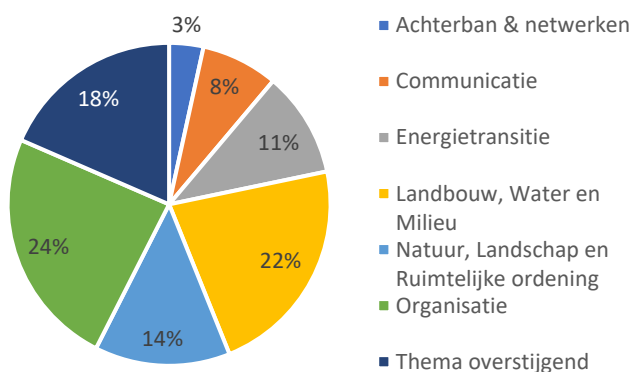
3.1 Samengevat in cijfers

Hieronder is schematisch samengevat hoe we onze capaciteit en beschikbare middelen over de thema's hebben verdeeld.

Thema	Uren (#)	Uren (%)	Out of pocket €	Out of pocket %
Achterban & netwerken	372	3%	3.500	11%
Communicatie	835	8%	4.000	12%
Energietransitie	1145	11%	3.700	11%
Landbouw, Water en Milieu	2.400	22%	6.500	20%
Natuur, Landschap & Ruimtelijke Ordening	1.470	14%	10.500	32%
Organisatie	2.603	24%	0	0%
Thema overstijgend	2.000	18%	5.000	15%
Totaal	10.825	100%	33.200	100%

'Achterban & Netwerken' omvat alle activiteiten die bijdragen aan het versterken van onze achterban en samenwerkingen met kennisinstellingen (zoals ontmoetingsdagen, de vraagbaakfunctie en netwerken). Onder 'Thema overstijgende onderwerpen' vallen belangrijke onderwerpen als de kennisontwikkeling en ruimte om in te spelen op actualiteiten; Onder 'Organisatie' valt o.a. de P&C cyclus, ICT-zaken, secretariële en administratieve taken, personeelszaken en algemene overleggen.

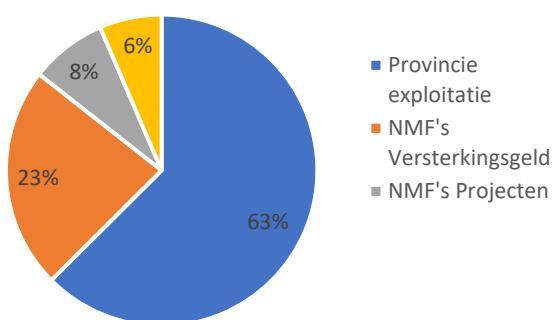
Begrote uren 2025 naar thema

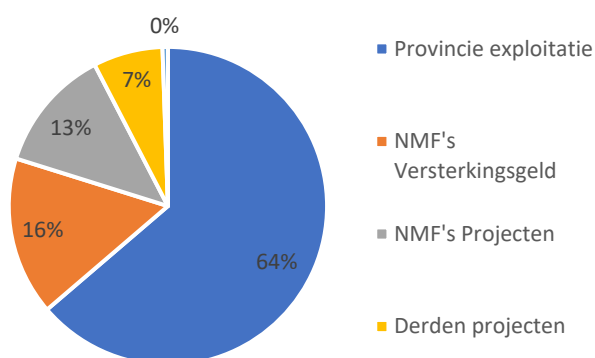
De tijdsbesteding aan het thema 'Natuur, Landschap en Ruimtelijke ordening' is het grootst, gevolgd door 'Landbouw, Milieu en Water' en dan 'Energie en Circulariteit'.

Onderstaande diagrammen laten zien dat er een goede match is tussen de verdeling van de daadwerkelijke financieringsbronnen (baten) en de begrote uren over de financieringsbronnen.

Begrote Uren 2025 naar financier

Begrote Baten 2025 naar financier

4. Versterken achterban & netwerken

In het afgelopen jaar heeft de Natuur en Milieufederatie Limburg haar achterban opnieuw in kaart gebracht. Wij hebben vastgesteld dat onze achterban bestaat uit een diverse groep belanghebbenden:

- aangesloten organisaties: zowel maatschappelijke als commerciële entiteiten die onze doelen ondersteunen;
- samenwerkingspartners: onder andere Ark Rewilding Nederland, IVN, terrein-beherende organisaties, REScoop Limburg en kennisinstellingen;
- donateurs;
- supporters: individuele burgers die ons werk volgen, geabonneerd zijn op onze nieuwsbrief of op andere manieren betrokken zijn.

Samen met deze groepen streven wij naar een milieuvriendelijk, natuurrijk en circulair Limburg. Natuur en Milieufederatie Limburg functioneert tussen verschillende partijen als intermediaire partner die de juiste mensen samen aan tafel brengt rond maatschappelijke vraagstukken. Ook sluiten we aan bij bestaande overlegtafels. Zo kan er doelgericht gewerkt worden bij integrale vraagstukken. Ook hebben we een brede functie als vraagbaak, en beantwoorden we vragen van achterban en inwoners van Limburg. We verwijzen ze naar de juiste personen of helpen ze om de juiste vervolgstappen te ondernemen. Dit voorkomt onnodige procedures en acties zoals het te snel indienen van handhavingsverzoeken en nodeloos blijven contacteren van ambtelijke medewerkers.

'Ook hebben we een brede functie als vraagbaak, en beantwoorden we vragen van achterban en inwoners van Limburg'

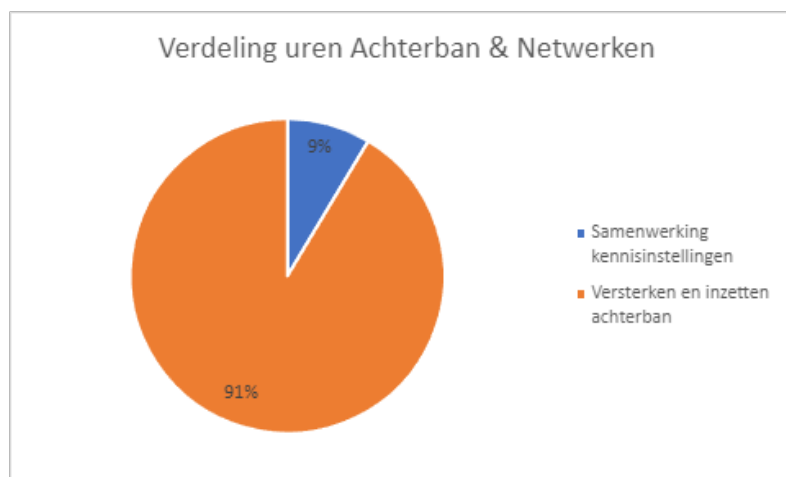
In 2025 zullen wij onder de vlag van 'Groene Bondgenoten' wederom twee avonden voor groene vrijwilligers organiseren. Groene Bondgenoten biedt groene vrijwilligers kennis, ondersteuning en contacten, om meer te realiseren in de eigen omgeving. Deze avonden zijn gericht op het versterken van de kennis en vaardigheden van groene vrijwilligers, maar ook op het versterken van hun onderlinge samenwerking. We organiseren deze avonden samen met het IVN Limburg en het Limburgs Landschap: de rol van de NMF Limburg hierbij is gericht op het uitdragen van inhoudelijke kennis over de nieuwe Omgevingswet en over de mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de plannen van gemeenten.

Daarnaast zullen wij onze achterban blijven voorzien van kennis door middel van diverse instrumenten, trainingen etc. Zo werden er in 2024, twee informatieavonden georganiseerd in het kader van Groene Bondgenoten. De NMF Limburg heeft hier informatie gegeven over de Omgevingswet en over de webapp Basiskwaliteit Natuur.

Daarnaast hebben we in november 2024 in samenwerking met Advocaat van de Aarde een workshop georganiseerd, die speciaal is gericht op de juridische instrumenten die burgerinitiatieven kunnen inzetten om de natuur en het milieu te beschermen. De NMF Limburg heeft achterbanorganisaties hiervoor uitgenodigd en meeg geholpen aan het opzetten van een kennisbank.

Voor het komende jaar, plannen wij de introductie van de Groene Agenda op onze website. Deze agenda zal een overzicht bieden van activiteiten in Limburg, georganiseerd door aangesloten organisaties en samenwerkingspartners. Op deze manier willen wij ons netwerk verder verbinden en samenwerkingen versterken, waardoor wij gezamenlijk een krachtige impuls kunnen geven aan een duurzaam en groen Limburg. Ook kunnen vrijwilligers zo makkelijker activiteiten vinden en deelnemen.

Ook hebben we het afgelopen jaar lezingen en workshops gegeven aan twee universiteiten. Deze activiteiten zullen wij voortzetten om kennis te delen en inspiratie op te doen over hoe jongeren bepaalde onderwerpen zouden aanpakken. Door actief de dialoog aan te gaan met de jongere generatie, hopen wij nieuwe inzichten en frisse ideeën te verzamelen die ons werk kunnen verrijken, alsook hun visie en achtergrond te verbreden met onze kennis en inzichten.

Participatie: waar werken we aan in 2025

- **Deelnemende organisaties en donateurs:** Grote speler blijven als belangenbehartiger van Natuur, Milieu en landschap: minimum status quo van achterban
- **Kennisdeling:** We initiëren twee groene evenementen (Groene Bondgenoten) en minimaal twee thema workshops op thema's binnen ons werkveld
- **Netwerk verbinden:** In het najaar organiseren we een ontmoetingsdag voor onze ca. 100 aangesloten organisaties
- **Samenwerking kennisinstelling:** We werken in 2025 samen met minimaal twee kennisinstellingen aan kennisdeling, naamsbekendheid van de NMF Limburg en/of de ontwikkeling van instrumenten op onze thema's
- **Inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen:** ruimte om op basis van actuele ontwikkelingen passend bij onze thema's, vanuit onze achterban, de media, of onderzoek in 2025 twee nieuwe activiteiten op te pakken.

5. Natuur, landschap en ruimtelijke ordening

Wij geloven dat een integrale benadering van ruimtelijke ordening, natuurbeheer en landschapsontwikkeling noodzakelijk is om de uitdagingen van de toekomst aan te kunnen. Ons standpunt is dat natuur en landschap niet langer als secundaire overwegingen kunnen worden behandeld, maar als volwaardige componenten van elke ruimtelijke planning. We pleiten voor de versterking van ecologische netwerken en het creëren van robuuste natuurgebieden die bestand zijn tegen klimaatverandering. Het behoud van open ruimte en het terugdringen van versnippering zijn voor ons prioriteiten.

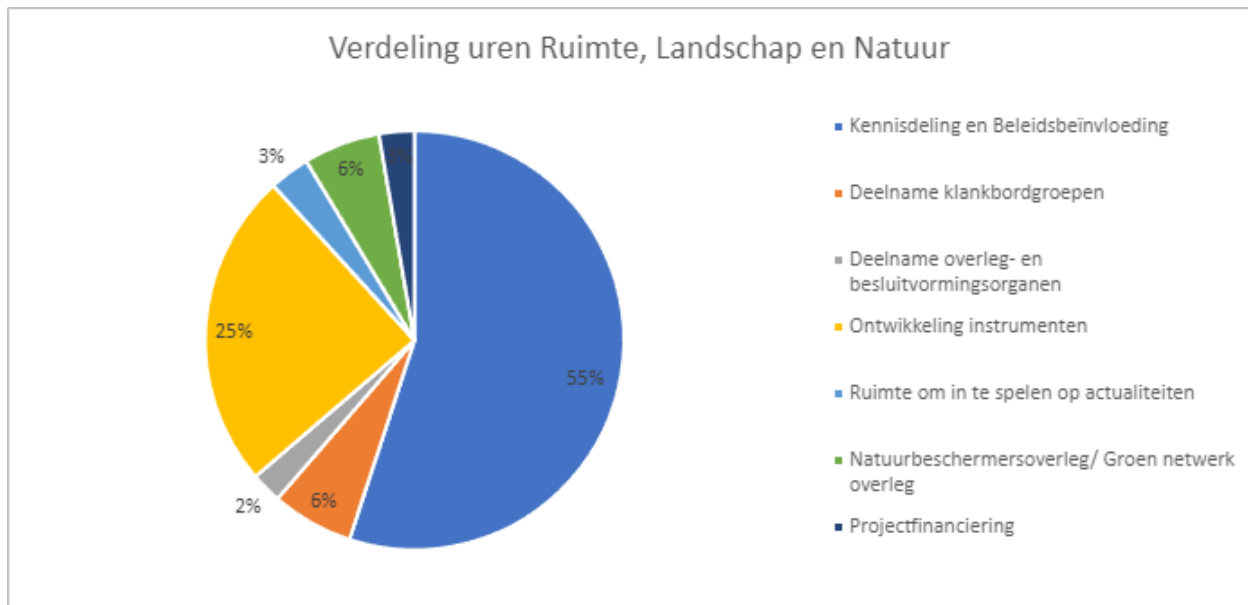
Daarnaast vinden we dat burgers en lokale gemeenschappen actief moeten worden betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingsprocessen. Participatie en transparantie zijn essentieel voor het creëren van draagvlak en het bevorderen van innovatieve oplossingen die tegemoetkomen aan de behoeften van zowel mens als natuur.

We constateren dat er vaak een kloof bestaat tussen beleid, uitvoering en handhaving van het vooropgestelde beleid. In het licht van de nieuwe Europese doelstellingen, zoals het voorkomen van verdere achteruitgang van bestuivende insecten, het herstel van rivieren zodat deze weer kunnen meanderen, en de gezamenlijke aanplant van 9 miljard bomen door alle Europese lidstaten, is het essentieel om effectieve stappen te ondernemen. Deze doelstellingen zijn onderdeel van het bredere streven naar grootschalig herstel van ecosystemen. In 2025 zullen we dit ook blijven doen door deel te nemen aan gebiedsprocessen zoals de inrichting van het Buggenumse Veld en de gebiedsontwikkeling Wijnaerden (Buggenum, Neer en Beesel).

In 2015 werd met het Bijenconvenant jaarlijks aandacht gevraagd voor bestuivende insecten en het Rijk en de gezamenlijke provincies hebben in 2020 een landelijke Bossenstrategie gepresenteerd. Daarmee wordt aangegeven wat het streefbeeld is voor het bos in Nederland tot 2030. De Provincie Limburg heeft in december 2022 een plan vastgesteld om in de periode 2023 – 2030 bossen te versterken: 'de Limburgse aanpak Bossen'. De bedoeling om het huidig areaal van de bossen in Limburg te vergroten met 3.500 ha. Helaas blijft het vaak bij plannen. Wij willen samen met partners analyseren waar de uitvoering van de Bossenstrategie stagneert. Daarna willen we adviezen geven over hoe de doelstellingen gerealiseerd kunnen worden. Een voorbeeld hiervan is het ontwikkelen van een kanskaart. Deze kaart identificeert gebieden waar bosaanplant bijdraagt aan doelen zoals waterbeheer, biodiversiteit en klimaatbestendigheid. We willen deze kanskaart opstellen in samenwerking met andere geïnteresseerde en belanghebbende partners. Wij denken hierbij aan onder meer het Waterschap Limburg, gemeenten en terreinbeherende organisaties.

Daarnaast zullen we in 2025 het bouwstenen pakket voor omgevingsvisies dat we in 2024 hebben gemaakt verder uitbreiden in 2025 en steeds delen met gemeentes en provincie ter ondersteuning bij het opstellen van de omgevingsvisies.

In de tabel hieronder zijn de activiteiten op hoofdlijnen voor 2025 opgesomd. Geraamd is dat we komend jaar in totaal 1470 uren besteden aan dit thema en €10.500 out of pocket kosten.

Natuur, landschap en ruimtelijke ordening: waar werken we aan in 2025

- aanjagen Limburgse bossenstrategie: stimuleren van het ontwikkelen van een kanskaart met partners ter versterking van groen blauwe dooradering en het verbeteren van biotopen. Deze kaart kan gebruikt worden ter inventarisatie van verbindingzones.
- Een bijensymposium organiseren in 2025 samen met Limburgs Landschap en bijenhoudersvereniging als startschot Project Zoem Zone Limburg.
- Ondersteunen van minimaal 2 initiatieven van achterbanorganisaties en burgers, die als doel hebben de leefomgeving beter te beschermen (natuur en landschap).
- voortzetten project Groene Bondgenoten, met de organisatie van 2 informatiebijeenkomsten. Hierbij zal o.a. uitleg gegeven worden over de webapp Basiskwaliteit soorten.
 - in 2024 hebben we twee bijeenkomsten georganiseerd waarbij onder meer uitleg is gegeven over de Omgevingswet, bijvoorbeeld hoe burgers en organisaties gebruik kunnen maken van het zogenaamde Uitdaagrecht: ze nemen daarbij maatschappelijke taken over van gemeenten, waterschap of provincie.
 - Ook is hierbij uitleg gegeven over de webapp Basiskwaliteit soorten, waarbij kennis van de NDFF-bank wordt ontsloten voor burgers, zodat zij hiervan gebruik kunnen maken bij tellingen en monitoring.
 - Aanjagen van initiatieven van onderop en vergroten van betrokkenheid bij inwoners ten goede van landschap
- In 2024 hebben studenten een opzet gemaakt voor een natuurcompensatiekaart: in 2025 willen we de mogelijkheden verkennen om deze natuurcompensatiekaart verder uit te bouwen.

6. Transitie landbouw, milieu en water

De huidige crises rond klimaat, biodiversiteit en stikstof, water, grondstoffen schaarste, zorgen over voedselzekerheid en de vertrouwenscrisis bij boeren laten duidelijk zien dat een integrale benadering onontkoombaar is geworden. Dit vraagt om een fundamentele paradigmawisseling van lage voedselprijzen naar gezondheid in drievoud: 1) een gezonde planeet, 2) gezonde mensen en 3) gezonde sociaaleconomische omstandigheden voor boeren en andere beroepsgroepen in het voedselsysteem.

Ondanks het wegvallen van het transitiefonds, blijven de ruimtelijke opgaven, en de (Europese) doelen voor natuur, water en klimaat overeind. Het is daarom belangrijk om de beperkte overige middelen doelmatig in te zetten. Daarvoor is een duidelijk afwegingskader nodig om te prioriteren en om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk gekozen maatregelen gelijktijdig aan meerdere doelen bijdragen. Vanwege beperkte middelen, stellen wij voor om beleidsinstrumenten te richten op de combinatie tussen belonen, langjarig normeren, beprijzen en handhaven. Waarbij nu nog de te nauwe focus op voornamelijk 'belonen' (stimuleringsregelingen en pilotprojecten) een echte transitie in de weg staat.

Belangrijk is dat het herstel en het beschermen van onze bronnen de basis is. Zo staat ons watersysteem onder grote druk, zowel in kwaliteit als kwantiteit. Historisch gezien voert Nederland zo snel mogelijk water af. Dit beeld zal in de toekomst moeten veranderen in het kader van klimaatverandering en -adaptatie. Daar blijven we ons ook voor inzetten door deel te nemen aan verschillende klankbordgroepen en overheden bewust te maken dat onze bodem een gezonde spons moet worden die water vasthoudt bij wateroverlast en afgeeft bij droogte. Deze natuurlijke oplossingen zullen steeds vaker gekozen moeten worden om de uitdagingen in het watersysteem op te lossen, maar ook om nieuwe natuur te creëren, biodiversiteit te ondersteunen en onze omgeving te verkoelen. Water is de basis van al het leven! Wij zetten in op een duurzamer, robuuster en ecologisch gezonder watersysteem.

Het huidige milieubeleid is vaak gericht op minimale naleving van regels in plaats van op maximale bescherming van de gezondheid. Het stelsel van vergunningverlening is ooit bedoeld geweest om vervuilende activiteiten te reguleren of tegen te houden en om Nederland schoon, veilig en gezond te houden. Tegenwoordig lijkt de vergunningverlening er vooral op gericht om bedrijven zo goed mogelijk faciliteren en zoveel mogelijk activiteiten mogelijk te maken zonde de levenskwaliteit van de burgers van het landelijke gebied in acht te nemen.

'Belangrijk is dat het herstel en het beschermen van onze bronnen de basis is voor een gezonde levenskwaliteit voor elke Limburger'

Als Natuur en Milieufederatie Limburg willen we hier op de volgende manier aan werken.

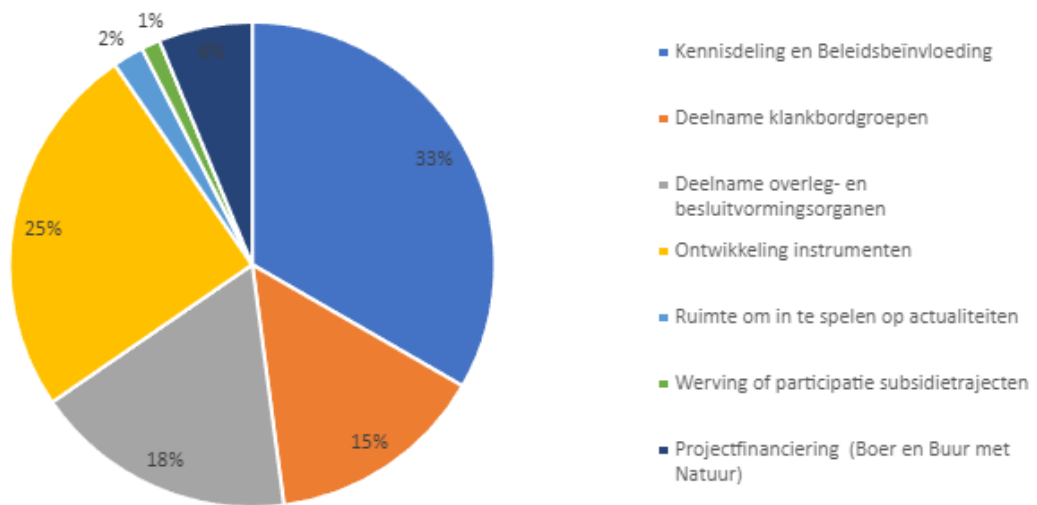
- Aanjager zijn van goede voorbeelden door:
 - Ondersteuning van initiatieven vanuit de NMF Limburg door onze kennis- en netwerk in te zetten, om samenwerking te bevorderen, bewustzijn te vergroten en waar mogelijk knelpunten te adresseren; 2025 Boer buur en Natuur, Natuurkracht verbinden met NMF landelijke klimaatambassadeurs
 - De organisatie van (werk)bezoeken van burgers, organisaties en beleidsmakers aan inspiratiebedrijven of -projecten; vb Wethouders meenemen naar landbouwbedrijven met alternatieve verdienmodellen, workshops organiseren voor gemeentes die partner zijn van Natuurkracht om kennis te delen en voorbeelden uit het fonds te laten zien.
- Deelname aan klankbordgroepen en beleidstafels, waarbij de NMF Limburg proactief instrumenten en wettelijke doelen uitdraagt ter ondersteuning van beleidsmakers (bijvoorbeeld bouwstenen voor de POVI of omgevingsplannen, afwegingskader voor LPLG-prioriteiten);
- Het coördineren van zienswijzen namens lokale en groene partijen om te zorgen dat de gezondheid van de natuur en mens beschermd wordt bij nieuwe beleidsontwikkelingen en/of economische activiteiten.

In 2025 zien we daarbij een sterke focus op gezondheid en willen we extra aandacht besteden aan:

- Bijdrage leveren aan de ontwikkeling van en het uitdragen een voedselvisie gericht op ecologische gezondheid, gezondheid van consumenten en gezonde sociaal – economische omstandigheden;
- Project Boer en Buur met Natuur waarin boeren ondersteund worden in het nemen van natuurinclusieve maatregelen;
- Ontwikkeling en uitdragen van de kernpunten van watersysteem herstel (flyer)

In de tabel hieronder zijn de activiteiten voor 2025 opgesomd. Geraamd is dat we in 2025 in totaal 2.400 uren en € 6.500 aan out of pocket kosten besteden aan dit thema, waarvan € 6.000 voor het project Boer en Buur met Natuur.

Verdeling uren Landbouw, Milieu & Water

Transitie landbouw, water en milieu: waar werken we aan in 2025

- bronaanpak van problemen: we gaan we in gesprek met overheden over een gezonder, robuuster en ecologisch gezonder watersysteem
 - aanjagen versnellen droogtebeleid
 - aanjagen van het actualiseren en in kaart brengen van onttrekkingen
 - voortgang van de KRW-richtlijn monitoren om de kwaliteit van ons drinkwater te beschermen. Voldoende water van verbeterde kwaliteit
- Natuurkracht, we gaan we als netwerkpartner op zoek naar herfinanciering. We verkennen opties met het programma Waterveiligheid en Ruimte ter voortzetting als ook met Waterschap Limburg, Bocagelandschap. De bodem met sponswerking draagt bij aan het verbeteren van de Limburgse bodem. Daarnaast draag het project bij aan bescherming tegen wateroverlast. Kracht zit in de burger betrokkenheid
- Verspreiden en toelichten van de kernpunten voor een gezond watersysteem: Flyer
- bijdrage leveren aan voedselvisie voor Limburg, o.a. door een tweetal bedrijfsbezoeken te organiseren voor beleidsmakers bij voorloper boeren;
- verdere uitwerking van het project Boer en Buur met Natuur: Ondersteunen van 2 boer-buur coalities in Limburg, inclusief bijdrage aan opzet landelijke kennisbank voor versnelling van de beweging van onderop van boer-buur initiatieven;
- Overleg organiseren, events organiseren, goede voorbeelden delen
- deelname aan klankbord groepen
 - Platform Vitale veehouderij
 - deelname aan plattelandscoalitie
- ondersteunen achterban organisaties: we brengen hen in contact met bedrijven, organisaties en overheden en moedigen eerst gesprek aan voor acties, zo vangen we onnodige vragen en werk weg voor overheden. Concreet voor 2025 betekent dit het ondersteunen van (de opzet van) minimaal 2 meetinitiatieven 'van onderop' in Limburg om de gezondheid van de leefomgeving te meten en te monitoren (op o.a. het vlak van luchtkwaliteit veehouderij, industrie, bestrijdingsmiddelen of verkeer)
- Inspelen op minimaal twee maatschappelijke ontwikkelingen:
 - voorbeeld 2024: het onder de aandacht brengen van de effecten van Beaumix bij de verbreding van de A2
 - Voorbeeld 2024: het opstellen van een voorbeeldbrief die naar gemeenten kan worden gestuurd omtrent glyfosaatgebruik.

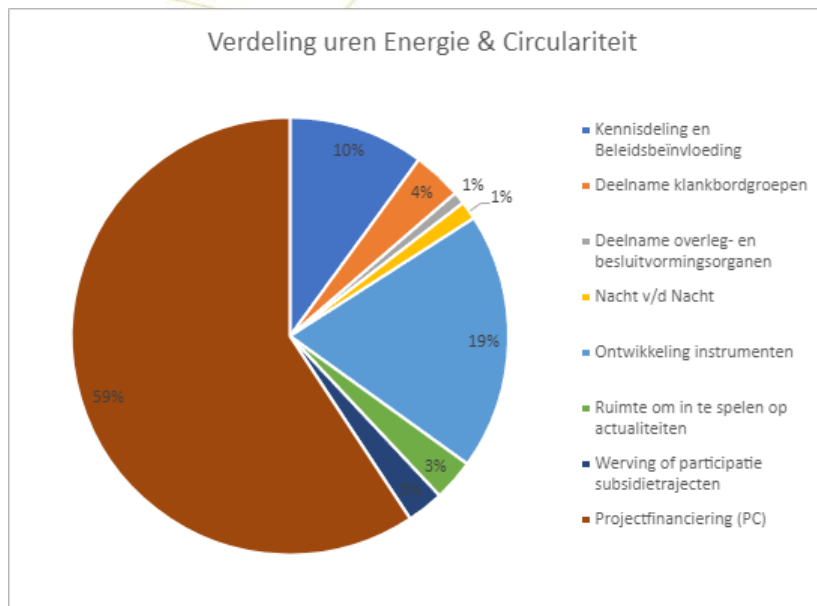
7. Energie en Circulariteit

Ons standpunt inzake de energietransitie is duidelijk: energiebesparing moet altijd de eerste stap zijn. Het is essentieel om bewust om te gaan met onze energiebronnen en onnodig verbruik te minimaliseren. Daarnaast vinden we dat de energietransitie hand in hand moet gaan met zorgvuldig ruimtegebruik. Nederland is een dichtbevolkt land met beperkte ruimte, en daarom is het cruciaal om zuinig om te gaan met de beschikbare grond. Waar mogelijk moeten we inzetten op dubbelfuncties, zoals het combineren van energieopwekking met andere activiteiten. Een duurzame energietoekomst mag niet ten koste gaan van onze natuur en het landschap. De bescherming van ecologische en landschappelijke waarden moet centraal staan bij het plannen en uitvoeren van energietransitie-projecten. Dit betekent dat we zorgvuldig moeten afwegen waar en hoe we nieuwe energieprojecten realiseren, met respect voor de biodiversiteit. Samen met onze landelijke koepelorganisatie streven we naar een samenleving waarin er een economie bestaat die in harmonie is met de draagkracht van de aarde; een wereld waarin Earth Overshoot Day niet meer voorkomt. Een samenleving waarin we cycli sluiten en verkorten, en waarin minder consumeren, langer gebruiken, bewust kiezen en verantwoord weggooien de norm zijn. Hoewel deze visie nog ver weg lijkt, zetten wij ons in om circulaire initiatieven te ondersteunen en te bevorderen. Tijd om van circulariteit een prioriteit te maken!

De energietransitie is urgenter dan ooit door de toenemende gevolgen van klimaatverandering en recente ontwikkelingen op het gebied van energiebeleid. Besluitvorming rondom het coalitieakkoord benadrukt de noodzaak van deze transitie, maar brengt ook uitdagingen met zich mee. Milieupartijen spelen een cruciale rol in deze transitie door bewustwording te creëren en beleid te stimuleren dat duurzame oplossingen ondersteunt. Initiatieven zoals de uitbreiding van zonne- en windenergieprojecten en energiebesparingsprogramma's waarbij ecologie een hoofdrol speelt dragen bij aan een duurzamere toekomst en versnellen de energietransitie. Een Circulaire Samenleving is een verbindende factor, een cyclus en een gesloten kring die op verschillende manieren kan worden toegepast. We onderzoeken en implementeren hoe kringloop denken binnen de provincie en samenleving geïntegreerd kan worden. Hierbij ligt de nadruk op het opbouwen en versterken van een circulair netwerk, waar zowel de burger, het bedrijf en de overheid een actieve rol in speelt.

De samenwerking met overheden, bedrijven, en gemeenschappen zijn fundamenteel om klimaatdoelen te realiseren, in alle onderwerpen waar we ons voor inzetten. Zo speelt verbinding ook dit jaar weer een grote rol.

In de tabel hieronder zijn de activiteiten voor 2025 opgesomd. Geraamd is dat we in 2025 in totaal 1.145 uren en € 3.700 besteden aan dit thema, waarvan € 3.200 aan het project Participatiecoalitie - aardgasvrij.

Energie en circulariteit: waar werken we aan in 2025

- Aardgasvrije wijken als onderdeel van de Participatiecoalitie (PC): Hierbij trachten we een actieve samenwerking te creëren tussen de PC partners waarmee we bewonersinitiatieven kunnen ondersteunen met aardgasvrij wonen. We continueren de succesvolle samenwerking met partners en verkennen de mogelijkheid 2 nieuwe bewonersinitiatieven toe te voegen.
- Dit jaar streven we ernaar om tenminste twee bijeenkomsten te organiseren om de uitdagingen rondom isolatie en de wet natuurbescherming inzichtelijk te maken, het belang van groen als natuurlijke isolatie in te zetten en workshops om de buurt te verbinden (bijvoorbeeld het bouwen van vleermuizenhotels).
- We zitten als aan tafel bij RES Noord- en Midden-Limburg en Zuid-Limburg, waarbij we ook de energievisie en ruimtelijke inpassing van zon en wind in gaan brengen. Daarnaast zetten we in op een natuurinclusief beleid door een masterclass te organiseren voor ambtenaren. Hierin komen o.a. natuurinclusieve energieprojecten en de voordelen ervan aan bod.
- Actief monitoren ontwikkelingen rondom potentiële SMR's.
- Stimuleren van circulaire initiatieven bij burgers en bedrijven. Wij zijn in 2025 actief deelnemer aan tenminste twee klankbordgroepen bijvoorbeeld in de klankbordgroep Duurzaam Chemelot) en agenderen circulair beleid op provinciaal niveau.

8.Communicatie

Naast de gebruikelijke online-activiteiten 2024 is er een begin gemaakt met een campagne met blog artikelen waarvan we fragmenten ook via social media communiceren. In 2025 verdiepen we deze aanpak tot een 'thought leadership campaign'. De focus ligt dan op inspirerende achtergrondartikelen (long reads) die we via de social mediakanalen promoten om kennis en expertise te delen. Zo bereiken we onze professional doelgroep (aangesloten organisaties), de donateurs en de Limburgse samenleving in het algemeen.

Activiteiten

- Project/inhoudelijke communicatie
- Campagne ter bevordering zichtbaarheid NMF Limburg
- Public Affairs
- Corporate communicatie
- Fondsenwerving en donateurscommunicatie

Maatschappelijke opgave

Informeren en inspireren van de samenleving en publiciteit geven aan de belangen van natuur, milieu en landschap in Limburg.

Doelstellingen

Laten horen van een positief-kritisch geluid als onafhankelijke, nuchtere belangenbehartiger voor natuur, milieu en landschap, en als de deskundig gesprekspartner en adviseur. De doelgroepen in de samenleving bereiken we met name via de online communicatiemiddelen.

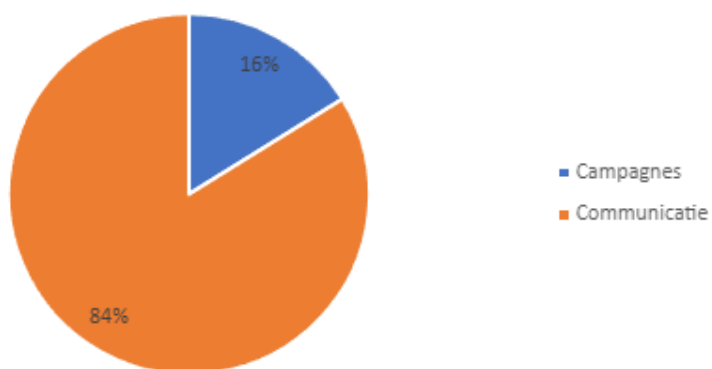
Resultaat NMF Limburg

Toename van online-communicatie (websitebezoek, social media bezoeken en nieuwsbriefabonnees)

Toename van deelnemende organisaties en donateurs

In 2025 is voor communicatie-activiteiten 835 uren begroot met een budget van €4.000,-.

Verdeling uren Communicatie

Communicatie: waar werken we aan in 2025

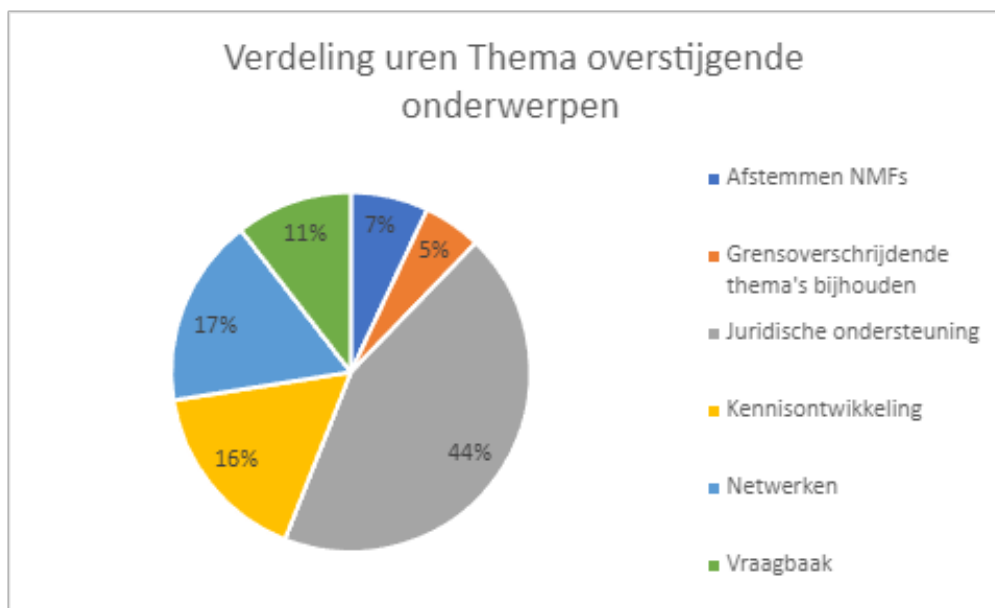
- **Online communicatie:** In beeld brengen van bezoek (website, social media)
- **Nieuwsbrief:** streven naar een toename in abonnees
- **Groene agenda:** implementatie van overzicht van activiteiten op de website
- **SEO optimalisatie:** op de website zodat bereik vergroot kan worden
- **Google analytics 4:** verbeterde implementatie van websitestatistieken
- **In de media:** betere zichtbaarheid in de media en dit een duidelijke plek geven op de website (nieuwe rubriek)
- **Campagnes:** Twee campagnes op meerdere thema's zoals Landbouw, Milieu en/of Energie

9. Thema overstijgende onderwerpen en projecten

Hieronder vallen onderwerpen die thema overstijgend zijn of voor alle thema's van toepassing zijn, zoals kennisontwikkeling (trainingen, cursussen) en thema overleggen, intern en met andere Provinciale Natuur en Milieufederaties. In 2025 zullen we extra aandacht besteden aan:

- Het uitbouwen en verder verbinden van ons juridisch netwerk van deskundigheid om zoveel mogelijk aan de voorkant advies te geven en waar nodig onze achterban beter te kunnen ondersteunen bij procedures (milieurechtshulp);
- Ruimte om in te spelen op maatschappelijke actualiteiten gedurende het jaar;

Voor 2025 zijn 2.000 uren en € 5.000 out of pocketkosten geraamd voor deze onderwerpen.

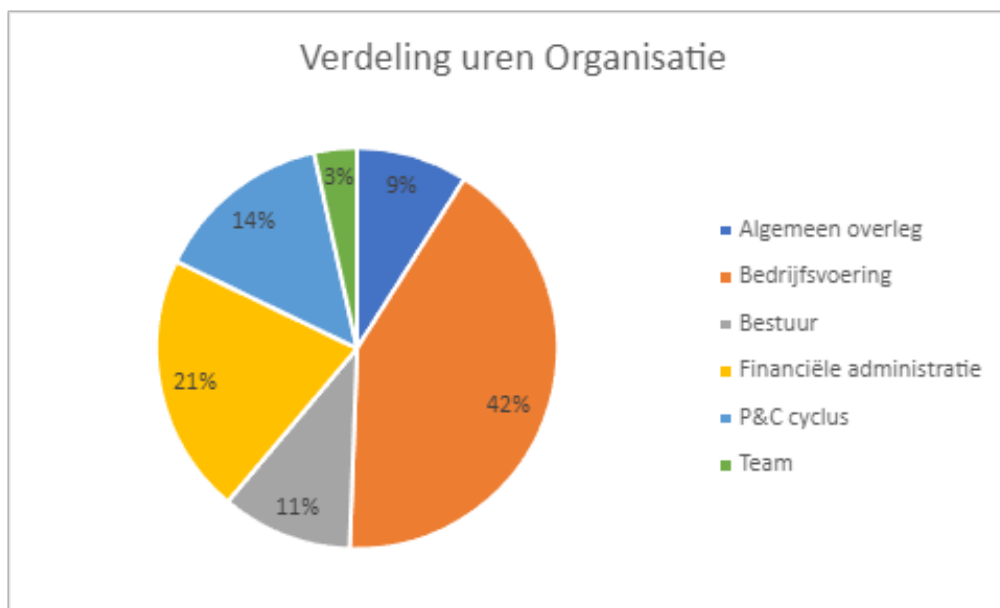
10. Organisatie

We zetten in op een duurzame, stabiele en financieel gezonde organisatie. Onze inzet is gericht op het zodanig inrichten van het bureau en de werkprocessen om ons werk zo goed en efficiënt mogelijk te doen. Het ondersteunen van de beleids- en projectmedewerkers en het creëren van een duurzame financiële basis zijn hierbij de belangrijkste werkzaamheden.

Tevens zorgt het stafbureau voor financiële rapportage zoals jaarrekening, jaarverslag, kwartaalverantwoording en analyses in het kader van planning ten opzichte van de werkelijkheid.

In 2024 is de kwetsbaarheid van een kleine organisatie als de NMF Limburg gebleken door het wegvallen van de office-medewerker. Voor eind 2024 en 2025 zal onderzocht worden hoe de kwetsbaarheid verder teruggedrongen kan worden door de volgende activiteiten:

- optimaliseren en deels uitbesteden van het opstellen van de jaarrekening.
- versteviging van de projectadministratie en de periodieke verslaglegging middels (kwartaal)rapportages;
- het doorlichten van de administratieve organisatie en de vitale bedrijfsprocessen in combinatie met het actualiseren van het processenhandboek
- onderzoeken van mogelijkheden verlagen kantoor en algemene kosten (waaronder huisvesting o.b.v. 'het nieuwe werken')

11. Bestuur en organisatie

NMF Limburg wordt bestuurd door een dagelijks bestuur (DB) en een algemeen bestuur (AB). Het AB stelt jaarlijks het beleid vast (meerjarenbeleidsplan, jaarprogramma en begroting) en controleert de uitvoering (jaarverslag en jaarrekening). Het DB, bestaande uit de voorzitter, secretaris en penningmeester, bestuurt op hoofdlijnen en heeft taken gedelegeerd aan de directeur. In 2024 zijn vijf nieuwe AB-leden aangetrokken. Hieruit is één lid benoemd als secretaris, ter vervanging van een aftredende secretaris.

NMF Limburg werkt nauw samen met collega-federaties en Stichting Natuur en Milieufederaties (de koepel) voor gezamenlijke projecten, belangenbehartiging en financiële ondersteuning. Deze samenwerking is vastgelegd in een participatieovereenkomst. De directeur van NMF Limburg neemt deel aan de Federatieraad.

Het kantoor van NMF Limburg bestaat uit een klein team van vaste medewerkers onder leiding van de directeur, aangevuld met een flexibele schil van betaalde en onbetaalde krachten. We werken hybride en blijven dat in 2025 doen. Structurele kennisopbouw en de inzet van studenten blijven belangrijk. Samenwerking gebeurt landelijk in de koepel, provinciaal met natuurpartners, en lokaal met onze achterban. De directeur rapporteert elk kwartaal aan het bestuur over de voortgang van het jaarprogramma en de financiën.

12. Begroting 2025

NMF Limburg is een non-profit organisatie. Ons werk levert een bijdrage op alle inhoudelijke beleidsthema's (o.a. natuur, landschap, water, ruimtelijke kwaliteit, landbouw, energie, circulaire samenleving en leefomgeving). Daarnaast draagt ons werk bij aan de betrokkenheid, participatie en het draagvlak bij de Limburgers die natuur, landschap en duurzaamheid een warm hart toedragen.

12.1 Toelichting op de staat van baten en lasten over begroting 2025

Deze begroting is gebaseerd op het voorgenomen werk in relatie tot een minimale bezetting die nodig is om dat werk te verzetten. Er zijn grote transitieopgaves waarbij milieu, natuur, landschap en circulariteit essentiële onderdelen zijn. Opgaves waarbij met name de provincie Limburg een beroep op ons doet. Opgaves die nog vele jaren onze aandacht opeisen en verdienen.

De baten worden in 2025 geraamd op:

- €467.050 exploitatiesubsidie van Provincie Limburg
- €118.000 van Stichting de Natuur en Milieufederaties Nationale Postcode Loterij versterkingsgeld.
- naar verwachting kunnen we inschrijven op NMF's projecten voor een bedrag van €92.000
- en voor €51.809 op derdenprojecten.
- tot slot dragen de aangesloten organisaties €4000 bij.

Om onze rol in de provincie Limburg goed te kunnen vervullen wordt uitgegaan van een structurele formatie van 6,5 fte, waarvan 5,5 fte direct ingezet wordt voor inhoudelijk werk en 1 fte in de ondersteuning. Circa 80 procent van de lasten bestaat uit personeelskosten.

De afname in geprognosticeerde baten hangt met name samen met het aflopen van het project 'Natuurkracht' in de huidige financieringsvorm (Derden projecten). De lasten liggen onder het niveau van de resultaten 2023 en begroting 2024 mede als gevolg van een veranderende samenstelling van het team. De overige lasten, zoals kantoorkosten, project- en activiteitenkosten zijn in lijn gebracht met behaalde resultaten in het verleden en het te verwachten resultaat in 2024. De hogere begrote 'overige personeelskosten' in 2025 ten opzichte van de begroting 2024 zijn voornamelijk het gevolg van ongeprognostiseerde maar realistische ziekengeldpremiekosten.

De post algemene kosten is in lijn gebracht met de resultaten uit voorgaande jaren, dit verklaart de stijging, en bestaat voornamelijk uit administratiekosten en accountantskosten.

12.2 Begroting 2025 naar opbrengsten en kosten

Begroting naar kostensoorten		Begroting 2025	Begroting 2024	Begroting 2023	Resultaat 2023	Resultaat 2022	Resultaat 2021
Baten							
Provincie exploitatie	64%	€ 467.050	€ 452.130	€ 430.600	€ 430.593	€ 399.884	€ 441.410
NMF's Versterkingsgeld	16%	€ 118.000	€ 118.000	€ 118.000	€ 118.000	€ 107.000	€ 118.000
NMF's Projecten	13%	€ 92.000	€ 98.500	€ 52.000	€ 108.202	€ 67.519	€ 61.915
Derden projecten	7%	€ 51.809	€ 92.535	€ 69.795	€ 86.157	€ 60.201	€ 94.431
Bijdragen aangesloten organisaties	1%	€ 4.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 3.695	€ 5.100	€ 4.890
Donatie	0%	€ 0	€ 0		€ 1.521	€ 1.785	€ 5.808
		€ 732.859	€ 767.165	€ 676.395	€ 748.168	€ 641.489	€ 726.454
Lasten							
Totale project- en activiteitskosten		€ 33.200	€ 79.391	€ 10.000	€ 32.971	€ 77.319	€ 35.505
Lonen en salarissen		€ 401.856	€ 418.352	€ 423.211	€ 429.157	€ 370.775	€ 380.433
Sociale Lasten		€ 140.649	€ 146.422	€ 148.124	€ 121.379	€ 102.460	€ 117.055
Overige personeelskosten		€ 65.807	€ 20.400	€ 17.900	€ 73.180	€ 44.109	€ 22.562
Afschrijving		€ 3.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 5.658	€ 6.129	€ 2.670
Huisvesting		€ 31.123	€ 37.900	€ 29.450	€ 27.539	€ 24.454	€ 23.813
Kantoorkosten		€ 24.603	€ 55.700	€ 37.000	€ 47.897	€ 68.175	€ 41.891
Algemene kosten		€ 32.621	€ 3.000	€ 4.100	€ 76.966	€ 5.872	€ 970
		€ 732.859	€ 767.165	€ 675.785	€ 814.747	€ 699.293	€ 624.899
Bedrijfsresultaat		€ 0	€ 0	€ 610	€ 66.579-	€ 57.804-	€ 101.555
Fin. Baten en lasten		€ 0	€ 0	€ 700-	€ 277	-€ 1.876,00	€ 1.010-
Expl.resultaat voor bestemming		€ 0	€ 0	€ 90-	€ 66.302-	€ 59.680-	€ 101.555

12.3 Risico-analyse

Financiële afhankelijkheid en continuïteit

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg is in sterke mate afhankelijk van de fondsen die derden ter beschikking stellen. In het bijzonder geldt dit voor de middelen die de provincie Limburg en Stichting Natuur en Milieufederatie (Nationale Postcode Loterij) ter beschikking stellen. In 2025 zullen deze middelen respectievelijk € 467.050 en € 118.000 zijn en daarmee ongeveer 80 procent van de totale inkomsten dekken.

De exploitatiesubsidie van de provincie Limburg wordt jaarlijks ter beschikking gesteld. De Nationale Postcode Loterij heeft een meerjarig commitment afgegeven tot en met 2027. Alhoewel Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg een brede achterban vertegenwoordigt en maatschappelijk relevante activiteiten verricht, bestaat het risico dat de ter beschikking gestelde fondsen in de toekomst worden ingeperkt. Indien één van deze twee partijen onverhoopt besluit om haar bijdragen te verminderen, heeft dat vanzelfsprekend substantieel effect op de begroting en personeelsbeleid. Jaarlijks wordt geïnterviewd bij de partijen of dit aan de orde zou kunnen komen.

Zolang de doelen van NMF Limburg niet bereikt zijn, heeft de stichting feitelijk bestaansrecht. Echter, zonder financiële middelen, zou er geen capaciteit zijn om die inzet te leveren. De continuïteit, kwaliteit van het werk en aard van de werkzaamheden vragen een goed op elkaar ingespeeld team dat het werkgebied, het netwerk (achterban en stakeholders) goed kent en problematiek goed beheerst. Dat lukt niet én is niet haalbaar met tijdelijke krachten. Het is ook niet wenselijk dat NMF Limburg commerciële activiteiten onderneemt of bijvoorbeeld te veel afhankelijk wordt van éénmalige projectsubsidies. Daar schuilt het risico in dat de primaire drive wordt verlegd van de inhoudelijke doelen naar financiële doelen (winst, omzet, behoud).

NMF Limburg kiest bewust voor het risico met betrekking tot de hiervoor aangegeven financiering ervan uitgaande dat zolang haar maatschappelijke doelen niet bereikt zijn, maatschappelijke partijen zoals overheden of goede doelen-fondsen bereid zijn haar bijdragen te leveren. De reservering in het vermogen is afdoende om een passende personele afvloeiingsregeling te treffen mocht de situatie daar aanleiding toe geven.

'Wij nodigen iedereen uit om aan te haken, mee te denken en mee te doen aan duurzame projecten en ontwikkelingen. Samen met ruim honderd aangesloten organisaties werken we samen om de leefbaarheid van Limburg te verbeteren, altijd binnen ecologische en beleidsmatige grenzen'

Natuur en Milieufederatie Limburg

Kapellerpoort 1
6041 HZ Roermond

info@nmflimburg.nl
www.nmflimburg.nl

Samen voor een mooi
en duurzaam Limburg

